

Ξεφυλλίζοντας...

ΜΕ ΤΟΝ ΝΙΚΟ ΝΤΟΚΑ

EDMOND LÉVY

Σπάρτη
Κοινωνική και
Πολιτική Ιστορία έως
τη ρωμαϊκή κατάκτηση
ΜΤΦΡ.: ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ
ΣΤΕΦΑΝΗΣ
«ΠΑΤΑΚΗΣ», ΣΕΛ. 512, € 29

Μια νέα –όχι όμως αναγκαστικά και η πιο πρόσφατη, παρότι πρωτοκυκλοφόρησε το 2003– ιστορία της Σπάρτης έρχεται να θέσει και πάλι τα παλιά διλήμματα που σχετίζονται με την αξιοπιστία των αρχαίων πηγών. Είναι ασφαλώς ένα γενικότερο ζήτημα αυτό και αφορά όλη την ιστορία της αρχαίας Ελλάδας, η οποία συνοψίζεται σε δύο αντιτιθέμενες τάσεις, της τυφλής εμπιστοσύνης στις πηγές ή της πλήρους αμφισβήτησης των στοιχείων. Αλλά στην περίπτωση της Σπάρτης το πρόβλημα της αναζήτησης της αλήθειας είναι πιο έντονο, τόσο γιατί η ίδια η πόλη καλλιέργησε πνεύμα μυστικοπάθειας και υποκρισίας όσο και γιατί πολιτικοί και φιλοσοφικοί κύκλοι της υπόλοιπης Ελλάδας επέτρεψαν να δημιουργηθεί μια εξιδανικευμένη εικόνα της πόλης. Και ενώ το ζήτημα της αξιοπιστίας των πηγών δεν φαίνεται να λύνεται εύκολα, νέες έρευνες –φιλολογικές, ανθρωπολογικές, ιστορικές και αρχαιολογικές– επιτρέπουν σήμερα τη σύνθεση μιας πιο νηφάλιας και τεκμηριωμένης εικόνας της κοινωνίας και της πολιτικής οργάνωσης της Σπάρτης και του κράτους των Λακεδαιμονίων. Ο Εντμόν Λεβί, κάποτε μέλος της Ecole Française d' Athenes και καθηγητής της Σχολής Ιστορικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Marc Bloch του Στρασβούργου, τώρα διευθυντής

του επιστημονικού περιοδικού «Ktéma» και με πλούσιο συγγραφικό έργο, επιχειρεί να συνθέσει μια όσο το δυνατό συνεκτική και στοιχειοθετημένη εικόνα της Σπάρτης. Εγχείρημα όχι εύκολο καθώς οι πηγές σε ό,τι αφορά την ιστορία του αντίπαλου καθεστώτος της Αθήνας είναι και περιορισμένες και δύσκολο να επαληθευθούν ή να απορριφθούν. Στη Σπάρτη υπήρχε μια εντελώς αντίθετη από εκείνη της Αθήνας μορφή εξουσίας. Υπήρχε ο αρχαϊκός μύθος της περιουσιακής ισότητας των Λακεδαιμόνιων πολιτών –των «ομοίων»– και η ιδιόζουσα θέση των γυναικών. Υπήρχε ένα είδος δημοκρατίας ανάμεσα στους «όμοιους», με τους «εφόρους» να έχουν το πάνω χέρι και τους βασιλείς να είναι εκτελεστικά όργανα, αλλά παράλληλα υπήρχαν οι ειλωτες, οι περίοικοι και κάποιες περιθωριακές κατηγορίες κατοίκων, και αυτούς τους επέβλεπαν και τρομοκρατούσαν τα νεαρά μέλη της «Κρυπτείας». Στη Σπάρτη όλοι οι «όμοιοι» ήταν μόνιμα στρατευμένοι, ενώ τη γη καλλιέργουσαν οι ειλωτες και οι περίοικοι, οι οποίοι ασκούσαν και το εμπόριο. Δεν έχανε πολέμους η Σπάρτη, αλλά με την πρώτη μεγάλη ήττα της κατέρρευσε. Ήταν μια κλειστή πολιτεία, κλεισμένη στον εαυτό της, που καλλιέργησε έναν μύθο του οποίου υπήρξε και η ίδια θύμα.